

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Університет «Одлар Юрду» (Азербайджан)
Університет Північ (Хорватія)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Національний інститут стратегічних досліджень
Одеський національний економічний університет
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Головне управління Державної казначейської служби України у Полтавській області

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 жовтня 2021 р.

Полтава
2021

– «забезпечити активну та стабільну участь держави у процесах, що відбуваються на іпотечному ринку, адже ринки, за твердженням відомого мільярдера-фінансиста Джорджа Сороса, не є раціональними і саморегульованими структурами, тому що вони є структурами неповноцінними, схильними до «економічних бульбашок», а відтак потребують «настроювання» з боку влад» [1].

Отже, ефективне функціонування механізму іпотечного кредитування потребує створення сприятливих умов та забезпечення належної інституційної і інфраструктурної підтримки, проведення різноманітних заходів щодо зниження величини банківських процентних ставок.

Література

1. Барановський О.І. Економіка «мільних бульбашок». *Економіка і прогнозування*. 2009. № 1. С. 7-23.
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.

УДК 336.71

Вовченко Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, старший викладач

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)*

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗМІСТУ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКУ У РОЗРІЗІ ЙОГО КОМПОНЕНТІВ

Пандемія коронавірусу спровокувала структурний і системний колапс традиційної сучасної економічної парадигми. Розвиток кризи спричинив ряд негативних економічних наслідків, а саме: підвищення рівня безробіття та скорочення робочих місць, масове банкрутство суб'єктів малого бізнесу, підвищення рівня інфляції, погіршення інвестиційного клімату, збереження низької активності банків у кредитуванні економіки та ін. В таких умовах особливої актуальності набуває не лише подолання вірусних загроз, а й розбудова динамічної та адаптивної до нових ризиків банківської системи, основою якої є фінансова стабільність банків, що спроможні забезпечити необхідну якість економічного зростання.

Створення умов для безперервної та ефективної діяльності банку в сучасних умовах, а також завчасної його адаптації до об'єктивних трансформацій, неможливо на основі використання виключно інструментів внутрішнього менеджменту, тобто лише на основі організаційного механізму. Значна роль у сприянні забезпеченню фінансової стабільності банку відводиться державним інституціям, які формують належне економічне середовище, у тому числі його інституційну компоненту, що уможливорює досягнення банками стабільного розвитку у часі. Тому забезпечення фінансової стабільності банку повинно забезпечуватися організаційно-економічним механізмом, в якому варто виділити інституційний, інформаційно-статистичний, діагностично-аналітичний, методичний та інструментальний компоненти [1].

Інституційний компонент організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової стабільності банку спрямований на формування адміністративних та економічних «запобіжників» порушення фінансової стабільності. На рівні регулятора це включає сукупність нормативно-правових документів, які визначають інституційні рамки банківського сектору та окремого банку. Зокрема, НБУ задіяв ключові доступні інструменти з метою сприяння подоланню кризи. Наприклад, регулятором було призупинено впровадження буферів консервації капіталу та системної важливості, щоб банки могли використовувати капітал понад мінімальний рівень як для поглинання

кредитних збитків, так і для нарощування кредитного портфеля.

Окрім вищезазначеного, не менш важливим є розвиток ефективно функціонуючого інституту захисту прав споживачів фінансових послуг, сприяння підвищенню їх фінансової грамотності. Створення умов для зростання особистого добробуту українців через формування нової фінансової культури – основна місія стратегії фінансової грамотності НБУ до 2030 року [2].

Крім цього, наразі існує стійкий тренд до суттєвого посилення відповідальності окремого банку, в особі його вищого керівництва, за результати діяльності установи та її фінансову стабільність. Тож не менш важливим є наповнення інституційного компоненту на рівні установи, а саме приділення належної уваги формалізації внутрішніх процесів банку задля мінімізації операційних ризиків; підвищення організаційної цілісності банку та управлінської гнучкості в умовах суттєвих, неочікуваних змін внутрішнього або зовнішнього середовищ функціонування банку.

Інший компонент організаційно-економічного механізму – інформаційно-статистичний. Його виокремлення пов'язано з тим, що забезпечення та довгострокове утримання фінансової стабільності банку безпосередньо залежить від якості, комплексності та систематичності діагностико-аналітичної роботи суб'єктів цього процесу. А це, своєю чергою, залежить від якості, повноти, достовірності та своєчасності формування баз аналітичних даних. При цьому їх наповнення регулятором та окремим банком є взаємопов'язаними процесами – регулятор стандартизує форми звітності банків та визначає періодичність її оприлюднення задля систематичного моніторингу стану банків та їх стресостійкості. Окремі банківські установи при цьому переслідують мету, з одного боку, забезпечення своєї інформаційної прозорості та підвищення зацікавленості партнерів/інвесторів, а з іншого – формування комплексної та поліаспектної бази даних про різні особливості діяльності банку, яка б дозволяла виявляти внутрішні загрози фінансовій стабільності на ранніх етапах їх виникнення.

Важливим аспектом забезпечення фінансової стабільності банку є прогнозування та діагностика основних показників його діяльності. Саме це повинно реалізовуватися у рамках діагностично-аналітичного компоненту вищезазначеного механізму. Проведена індикативна оцінка фінансової стабільності банків за такими напрямками: якість капіталізації; рівень ліквідності; якість активів; ризик-обґрунтованість ділової активності; валютний ризик; кредитний ризик; прибутковість; операційний ризик; процентний ризик; чинники макроекономічного середовища, засвідчила, що фінансова стабільність всіх системно важливих банків України у 2020 році була задовільною [3, с. 190]. Своєю чергою, основними напрямками діяльності регулятора як зовнішнього суб'єкта механізму забезпечення фінансової стабільності банку у рамках даного компоненту є формування звітів про фінансову стабільність, оцінювання впливу поточних та перспективних макроекономічних чинників на фінансову стабільність, проведення та узагальнення результатів опитування стосовно очікуваної ділової активності економічних агентів, у тому числі банків.

Методичний компонент організаційно-економічного механізму передбачає розробку й удосконалення методичних засад забезпечення фінансової стабільності банків. На рівні регулятора це стосується імплементації рекомендацій міжнародних інституцій до національного законодавчого поля; їх трансформація з огляду на поточний стан банківського сектору та особливості економічного середовища його функціонування. На рівні окремого банку – це, насамперед, стосується методики організації внутрішнього менеджменту, особливостей координації різних підрозділів банку та їх підзвітності. При цьому особлива увага в теперішній час повинна приділятися комплексному удосконаленню системи ризик-менеджменту банку;

застосовуванню усього спектру цифрових можливостей для підвищення залученості клієнтів; введенню додаткових попереджувальних сигналів, що характеризують вразливість позичальників до наслідків COVID-19; розвитку якісного внутрішнього менеджменту.

Використання запропонованого організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової стабільності банку у розрізі його компонент сприятиме ефективному та безперервному функціонуванню банку в сучасних умовах.

Література

1. Кузнєцова А. Я., Погореленко Н. П. Механізм забезпечення фінансової стабільності банківської системи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 2(33). С. 37–47.

2. Бачення Національного банку Стратегії фінансової грамотності. Національний банк України : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-finansovoyi-gramotnosti> (дата звернення: 10.10.2021).

3. Вовченко О. С., Єгоричева С. Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. 233 с.

УДК 336.74

Вовченко Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, старший викладач

Марчук Іванна Михайлівна,

студентка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(Україна)

ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Зі зміною реалій сьогодення виникає потреба перегляду теоретичних основ і практичного аналізу грошово-кредитної політики. В теперішній час, за умов пандемії, є важливим розгляд особливостей реалізації монетарної політики держави, адже глибина впливу негативних наслідків на економіку кожної країни безпосередньо буде залежати від економічної «міцності» та виважених дій центрального банку.

Згідно з прогнозами аналітиків [1] очікується, що під час поточної фінансової кризи, розвинені країни постраждають менше порівняно з країнами, які розвивають та реформують свою економіку, оскільки свого часу вони сформували певні стабілізаційні фонди та буфери капіталів, застосували заходи для суттєвого зменшення боргових «тягарів» та дефіцитів своїх бюджетів. На відміну від країн з розвинутою економікою, країни, що розвиваються та проводять структурні реформи (в тому числі й Україна), не мають такого захисту, а це може призвести до більш глобальних кризових явищ у економічних системах. Тому сьогодні перед центральними банками та урядами усіх країн світу стоїть основне завдання щодо знаходження дієвих інструментів грошово-кредитної політики, які зможуть забезпечити високу ефективність впливу на макроекономічні показники з метою стабілізації ситуації та економічного зростання.

Аналіз основних показників грошово-кредитної політики в Україні (табл. 1) свідчить, що монетарна політика в Україні зазнала перетворень.

Таблиця 1

Основні показники монетарної політики України за період 2015–2021 рр.